O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

O’quv ishlari bo’yicha prorektor
T.S.Sharipov
2024 yil «29» avgust

TADQIQOT USULLARI VA KO’NIKMALARI

FAN SILLABUSI

Sirtqi, Ikkinchi va kechki ta'lim bo‘limi uchun

Bilim sohasi : 400 000 – Bisnes, boshqaruv va huquq

Ta’lim sohasi: 410 000 – Bisnes va boshqaruv

Ta’lim yo‘nalishi: 60410100–Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar va sohalar bo’yicha)

Samarqand-2024

Modul /FAN SILLABUSI

Sirtqi, Ikkinchi va kechki ta'lim bo'limi

60410100– Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi

Fan nomi	**Tadqiqot usullari va ko'nikmalari**
Fan turi	**Tanlov**
Fan kodi	**RESMS6**
Yil	**5**
Semestr	**8**
Ta'lim shakli	**Sirtqi**
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	**180**
Ma'ruza	14
Amaliy mashg'ulotlar	14
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	152
Kredit miqdori	**6**
Baholash shakli	**Imtihon**
Fan tili	**O'zbek**

Fan maqsadi (FM)

FM	"Tadqiqot usullari va ko'nikmalari" fanini o'qitishdan maqsad-talabalarning mamlakatimizda inson resurslarini boshqarish bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish, rasmiylashtirish, natijalarni amaliyotga tadbiq etish borasida bilim va ko'nikmalarini shakllantirishdir.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi
2.	O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonuni
3.	Iqtisodiy fanlarni o'qitish uslubiyoti
4.	Iqtisodiy ta'limdagi o'qitish texnologiyasi
5.	Buxgalteriya hisobi nazariyasi
6.	Moliyaviy buxgalteriya hisobi
7.	Soliqlar hisobi

Ta'lim natijalari (TN)

TN1	Ta'lim yo'nalishi ixtisoslik fanlarni o'rganish va chuqur egallash uchun zarur bo'lgan fundamental umumkasbiy bilimlarni, amaliy ko'nikma va uquvlarni shakllantirishi; ta'lim yo'nalishiga muvofiq kasb faoliyati sohalarida erishilgan asosiy yutuqlar, muammolar va ularning rivojlanish istiqbollari haqida tasavvur hosil qilishi;
TN2	Me'yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida 2.Foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;
TN3	Makro va mikroiqtisodiy jarayonlarni bilishi, biznesni tashkil qilish, yuritish va korporativ boshqarish bo'yicha bilimga ega bo'lishi;
TN4	Tashkilotlarda buxgalteriya hisobining o'rni, nazorat, xavfsizlik, audit tushunchalarini bilishi;
TN5	Xarajatlar hisobi, xarajatlar klassifikatsiyasi, byudjetlashtirish, kalkulyatsiya qilish usullarini bilish;
TN6	Buxgalteriya hisobini yuritish va unga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlarni bilish, moliyaviy hisobotni shakllantirishda axborotlarni yig'ish usullarini qo'llay olishi, moliyaviy va konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni shakllantirishni bilishi;
TN7	Respublikamiz soliq tizimi, soliq turlari va ularning mohiyati, hisoblanishi, to'lanishi va hisobini yuritishni bilishi;

	Fan mazmuni	
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	**Ajratil-gan soat**
M1	O'zbekistonda ilmiy-tadqiqot ishini tashkil etish xususiyatlari.	2
M2	Tadqiqot tushunchasi, tashkil etish bosqichlari va amalga oshirish metodlari.	2
M3	Tadqiqot uchun axborotlarni to'plash va ularni saralash xususiyatlari.	2
M4	Ilmiy ishlarni yozish va shakllantirish.	2
M5	Ommaviy so'rovnomalarni o'tkazish.	2
M6	Tadqiqot jarayonidan internet tarmog'idan foydalanish.	2
M7	Tadqiqot olib borishdagi muammolarni bartaraf qilish yo'llari.	2
	Jami	**14**
	Mashg'ulotlar shakli: amaliy (A)	
A1	O'zbekistonda ilmiy-tadqiqot ishini tashkil etish xususiyatlari.	2
A2	Tadqiqot tushunchasi, tashkil etish bosqichlari va amalga oshirish metodlari.	2
A3	Tadqiqot uchun axborotlarni to'plash va ularni saralash xususiyatlari.	2
A4	Ilmiy ishlarni yozish va shakllantirish.	2
A5	Ommaviy so'rovnomalarni o'tkazish.	2

A6	Tadqiqot jarayonidan internet tarmog'idan foydalanish.	2
A7	Tadqiqot olib borishdagi muammolarni bartaraf qilish yo'llari.	2
	Jami	**14**
Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	O'zbekistonda o'tkaziladigan innovatsion loyihalar tanlovi.	8
MT2	O'zbekistonda o'tkaziladigan amaliy loyihalar tanlovi.	8
MT3	O'zbekistonda o'tkaziladigan fundamental loyihalar tanlovi.	8
MT4	O'zbekistonda o'tkaziladigan startap loyihalar tanlovi.	8
MT5	Tadqiqot olib borishni moliyalashtirish manbalari.	8
MT6	O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi va uning tarkibidagi institutlar.	8
MT7	O'zbekiston Respublikasida mavjud axborot-resurs markazlari	8
MT8	Tadqiqot uchun axborotlarni to'plashda davriy nashrlardan foydalanish	6
MT9	Tadqiqot uchun axborotlarni to'plashda internet resurslaridan foydalanish	6
MT10	Tadqiqotni rejalashtirish bosqichlari	6
MT11	Ilmiy ishlarni yozish va shakllantirish ko'nikmalari	6
MT12	Ommaviy so'rovnomalarni o'tkazishda hududiylik omilining ta'siri	6
MT13	Ommaviy so'rovnomalarni o'tkazishda ijtimoiy omilning ta'siri	6
MT14	Ommaviy so'rovnomalarni o'tkazishda vaqt va muddatning ta'siri	6
MT15	Marketing tadqiqotlarini olib borish xususiyatlari	6
MT16	Anketalashtirish	8
MT17	Tadqiqotlarning matematik usullari	8
MT18	Tadqiqot uchun axborotlarni to'plashda boshqa turdosh fanlardan keng foydalanish	4
MT19	Tadqiqot jarayonida tahlil o'tkazishning ahamiyati	4
MT20	Tadqiqotni foydalilik ko'rsatkichlarini aniqlash	4
MT21	Tadqiqot jarayonida kuproq ma'lumotlarga ega bulish	4
MT22	Tadqiqot ishini yakunlash va xulosa	4
MT23	Tadqiqot ishini ximoya qilish	4
MT24	Tadqiqot ishiga baho berish	4
MT25	Tadqiqot ishini baholash tizimi	4
	Jami	**152**
Asosiy adabiyotlar		
1	Алемасов В., Мамадалиев Ш.О. «Илмий тадқиқот: методология, методика, ижодиёт» курсидан катта илмий ходимлар-изланувчилар ва мустақил изланувчилар учун ўқув қўлланма. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2015. – 102 б.	

2	Н.А.Шермуҳаммедова Илмий тадқиқот метедологияси.Дарслик.- Т.:"Fan va texnologiya".2014.502 b.
3	Jarayonlar tadqiqoti: Darslik / O'zR Oliy va o'rta-maxsus ta'lim vazirligi. – T. "Barkamol Fayz media" nashriyoti, 2017. – 572 b.
4	Muslimov N.A va boshqalar. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. 0 'quv-metodik qoilanma. - T.: "Sano-standart", 2 0 1 5 .- 1 2 0 b
5	Методы и средства научных исследований: учеб. пособие / Ю. Н. Колмогоров [и др.]. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2017. — 152 с.
6	Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология научного исследования. – М.: Либроком. – 280 с.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g 'risida"gi 0 'RQ-637-sonli Qonuni.
2	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 11.09.2023 yildagi PF-158-son "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida
3	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 08.10.2019 yildagi PF-5847-son O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida
4	Илмий тадқиқот усуллари. https://staff.tiiame.uz/storage/ users/398/presentations/ 9EqxAVSxXIEFILYOAuz45lvZ6keFjKyDtFG1BqFW.pdf

Axborot manbaalari

1.www.gov.uz (O'zbekiston Respublikasi hukumat portali)
2.www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi)
3.www.ziyonet.uz (Axborot ta'lim tarmog'i)
4.www.lex.uz (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlar ima'lumotlari milliy bazasi)
5.www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Statistika Qo'mitasi)
6.www.soliq.uz (O'zbekiston Respublikasi Soliq Qo'mitasi)
7.www.accountingtools.som (Buxgalterlar uchun qo'llanmalar sayti)
8.www.ifrs.org (Moliyaviy hisobotning xalqaro s tandartlari fondi sayti)
9.www.norma.uz

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi me'zonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim daajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyat va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy hatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan boyicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi maczularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasini qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif	Rafeyev Davron Rafeyevich iqtisod fanlari nomzodi, dotsent Nurniyozov F.A - SamISI, "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi asissenti
E-mail	**davronrofeev@sies.uz**
Tashkilot	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi
Taqrizchilar	**Abdullayev R.A.** - O'zbekiston Respublikasi buxgalterlar va auditorlar milliy assotsiatsiyasi Samarqand filiali Kengashining raisi **Axmedjanov A.** - SamISI, «Buxgalteriya hisobi» kafedrasi dotsenti, i.f.n.

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubuy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 5-02-16 11)

Mazkur Sillabus "Buxgalteriya hisobi" kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv uslubiyat bo'limi boshlig'i I.E.Shodmonov

Fakultet dekani J.N.Abiyev

Kafedra muduri S.N.Tashnazarov

Tuzuvchi F.A. Nurniyozov